

2015-03-04

Riktlinjer för kostverksamhet

Nationella och kommunala mål.

Att främja hälsosamma levnadsvanor för barn och ungdomar

Barn och ungdomar en av de viktigaste målgrupperna inom folkhälsoarbetet. Förhållanden under uppväxtåren har stor betydelse för hälsan senare i livet.

Ett av Statens folkhälsoinstituts övergripande mål är att främja barns och ungdomars långsiktiga hälsa både hemma och i förskola och skola genom goda kost- och motionsvanor.

Kommunens mål ska vara att bidra till att i likhet med den nationella målsättningen verka lokalt för en god och hållbar kost- och miljöutveckling.

Hållbart och hälsosamt

När det gäller förhållandet mellan mat, miljö och hälsa är det många faktorer som påverkar och samspelar. Våra matvanor har stor inverkan på miljön. Goda matvanor bör därför vara bra både för hälsan och ur miljösynpunkt.

Att hjälpa barn att tidigt grundlägga bra matvanor har stor betydelse för barnens hälsa i dag och senare i livet.

Skolan är en arena som kan främja goda matvanor bland barn och ungdomar.

Ny forskning visar att ungdomar som rör på sig regelbundet, äter och sover bra har lättare för att koncentrera sig på lektionerna. Detta har en gynnsam effekt på inläringen. Skolan är den samhällsarena som har stora möjligheter att nå alla barn och ungdomar och kan därför spela en central roll både när det gäller jämställdhet och det hälsofrämjande arbetet. Att grundlägga goda hälsovanor i tidig ålder är också något som hela samhället kan tjäna på.

Hållbar utveckling

I övergripande strategi för hållbar utveckling sägs att ”kommunen ska fungera som ett gott föredöme, rådgivare och motor” i arbetet för en hållbar utveckling

I upphandlingspolicyn för Falun, Borlänge, Gagnef, Ludvika, Säter och Hedemora sägs att kommunerna ska verka för en uthållig samhällsutveckling genom att ställa relevanta miljökrav, som ska vara kopplade till föremålet, i varje upphandling.

I övergripande mål sägs att Ludvika kommun ska öka andelen miljö- och rättvisemärkta inköp. 2018 ska andelen ekologisk mat i kommunen vara minst 60 procent.

2015-03-04

Varje människa äter omkring sjuttio ton livsmedel under sin levnadstid. Hur den maten produceras, transporteras och behandlas har en stor sammantagen inverkan på miljön. Ekologiska livsmedel står för bra miljö, god djuromsorg, god hälsa och socialt ansvar. En nationell ambition har varit att 25 procent av den offentliga konsumtionen av livsmedel ska avse ekologiska livsmedel år 2010. Ludvika kommun var en av elva kommuner och landsting som uppnådde detta mål.

Att ekologiskt odlade livsmedel är ett betydelsefullt tillskott i vår dagliga konsumtion kan inte förnekas. En hållbar utveckling i alla led, från producent till konsument, innebär att alla har något att vinna.

Våra barn bör få möjligheten att bidra till sin egen framtid genom att vi serverar fler ekologiskt odlade produkter i skola och förskola. Därigenom säkerställs en långsiktig och hållbar utveckling för både miljö och människa. Dessutom har kommunen tagit ett beslut om att i största möjliga mån undvika onödiga tillsatser i maten.

Regler, tillsyn och kontroll

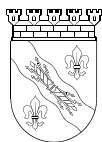
Kostverksamhet för storhushåll regleras i ett flertal lagar och förordningar, varav följande är specifika.

- Livsmedelslagstiftning med EG-direktiv och förordningar.
- Systematiskt egenkontrollarbete enligt HACCP-principen.
- Arbetsmiljölagen med särskild internkontroll för storhushåll.
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter för storhushåll och restaurang.
- Produktansvarslag.
- Lagen om offentlig upphandling.

Livsmedelsverket har också uppdragits att i samverkan med Statens skolverk stödja arbetet med näringsriktig skolmat och skolmåltidens utformning. Satsningen ska utgå från den nya skollagens (2010:800) bestämmelse om näringsriktig skolmat (10 kap. 10 §).

I uppdraget ingår följande:

- En informationssatsning om näringsriktig skolmat ska genomföras. Information ska spridas om de svenska näringsrekommendationerna, och den webbaserade informationen på myndigheternas hemsidor ska utvecklas om hur berörd skolpersonal kan hitta råd och stöd om näringsriktig skolmat och dess betydelse för elevernas kunskapsutveckling.
- Målgruppsanpassade utbildningsinsatser ska erbjudas till ansvarig personal inom skolkök samt till kostchefer eller konsulter och ansvariga för upphandling av mat i kommunerna. Syftet med utbildningen ska vara att stärka arbetet med näringsriktig mat och skolmåltidens utformning. Även privata aktörer ska ges möjlighet att delta i utbildningen.

2015-03-04

Åtgärder för att nå målen

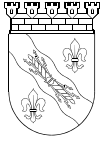
- Personalen som anställs i kök ska ha utbildning och/eller erfarenhet av storköksarbete.
- All kostpersonal ska ha goda kunskaper om specialkost och födoämnesöverkänslighet.
- Kostpersonal ska årligen genomgå lagstadgad utbildning i livsmedelshygien och hantering, och därutöver annan fortbildning, bland annat om mat, klimat och energi.
- All hantering av livsmedel ska ske enligt livsmedelslagstiftningen.
- Aktivt arbete i matråden.
- All personal ska aktivt medverka till att måltidssituationen blir en lustfylld upplevelse.
- Kommunens verksamheter ska köpa livsmedel från godkända leverantörer med vilka kommunen har tecknat avtal. Anbudsprodukter är utvalda enligt kommunens kravspecifikation
Referensgruppen för kost och ekologiska varor är sammansatt av följande funktioner i Ludvika kommun: kostchef SoU, kostsamordnare VoO, hållbarhetssamordnare, livsmedelsinspektör, folkhälsosamordnare.
- Referensgruppens uppdrag är att kontinuerligt följa upp och aktualisera kost- och hälsoutveckling samt att bevaka och analysera arbetet inom ramen för kommunens förskolor, skolor, vård och omsorg.

Tillämpning av riktlinjerna

- Övergripande riktlinjer för verksamheter i förskola, skola, fritids, vård och omsorg
- Underlag för budgetarbete, upphandling av måltider och livsmedel, planering av matsedlar.
- Introduktion/information till kostpersonal.
- Ett stöd för personal, barn, elever, vård- och omsorgstagare, föräldrar, närstående och politiker.
- Den övergripande policyn skall omsättas till respektive verksamhetsnivå, tillsammans med verksamhetens egna mål och visioner.
- Verktyg för kvalitetssäkring.

Uppföljning

Styrdokumentet ska hållas levande och revideras vart fjärde år.
Bilagor med för verksamheten anpassade riktlinjer ska fastställas i respektive nämnd och årligen följas upp och redovisas och tillkännages i alla

2015-03-04

verksamheter som berörs. Kommunens referensgrupp för kost och ekologiska varor ansvarar för uppföljning och revidering.